

Donants de vida

Cada any més dones decideixen cedir els seus òvuls, de manera del tot anònima, a parelles que pateixen problemes en la concepció perquè facin realitat el somni de ser pares.

Al estat espanyol, hi ha un 15 per cent de parelles estèrils. L'augment de l'edat de les parelles en la concepció del primer fill ha reduït les taxes d'embaràs i l'augment de l'esterilitat o baixa fecunditat. Així doncs, moltes parelles han de recórrer a la ciència per exercir tan anhelat desig. Joves universitàries que aprofiten una major flexibilitat horària i el reclam d'una compensació econòmica per embarcar-se en la donació d'òvuls, però també moltíssimes dones que d'una manera desinteressada i altruista es converteixen en donants de vida.

El procés mèdic de la donació d'òvuls ronda els dos mesos, des del primer contacte fins a la finalització del tractament. Elisabet Clua, biòloga del Servei de Medicina de la Reproducció de l'Institut Dexeus de Barcelona, s'encarrega de passar consulta i gestionar les donacions. "Fem proves mèdiques, psicològiques i entrevistes personals a les donants per establir l'actitud i l'aptitud de les donants" i poder valorar, així, que es tracta d'una decisió completament voluntària i que compleix tots els requisits mèdics. La donant ha de seguir un tractament hormonal per estimular la producció d'òvuls –generar entre sis o vuit òvuls en lloc d'un, com és habitual durant una ovulació estàndard–, i seguir els controls rutinaris fins que es programi l'extracció dels òvuls a través d'una punció folicular a la sala d'operacions

i sota sedació. "Es tracta de cirurgia ambulatòria, si no hi ha complicacions, el mateix dia pots tornar a casa", explica Elisabet Clua. Les úniques precaucions demanen una mica de repòs i petits controls.

Motius altruistes. "Sempre he pensat que les coses s'han de donar en vida per gaudir-ne", explica Susanna, donant de trenta-cinc anys, que va optar per la donació d'òvuls després d'escollar una falca radiofònica. "Sé perfectament què significa sentir-se mare i no poder tenir un fill, tinc amigues en aquesta situació i jo mateixa vaig interrompre un embaràs", explica. Susanna va fer la primera donació fa dos anys, i ara, amb trenta-cinc anys, l'edat límit, acaba de realitzar un segon tractament. "Hi ha molt poques donants i ens donen un tracte molt còmode, en cap moment em sento com una màquina expenedora, és molt més que simplement 'donar'". Vanessa va fer la primera donació als vint-i-quatre anys i recentment, amb vint-i-sis anys, ha realitzat una segona intervenció. "Quan era a la Universitat vaig veure cartells informatius i m'hi vaig animar –explica–, per a mi és com donar sang, i em sento molt útil." Afegeix que, malgrat les reticències socials, aquest no és un fill seu: "No l'he criat i en canvi hi ha alguna parella que sí. M'agrada pensar que puc ajudar a algú." Hi ha molta desconexió del procés mèdic de la donació i de les implicacions que té per a la dona, "al principi no ho volia explicar als meus amics, creia que no ho entendrien –explica Vanessa–, però a poc a poc es va normalitzant la situació, fins i tot tinc amigues que, després de saber-ho, elles també s'hi han animat." Susanna comparteix aquesta opinió i assegura que "la biologia no ho és tot": "no em fa res saber que hi ha nens amb la meua cara pel món, el vincle entre mare i fill és molt més que genètic".

Remuneració sota sospita. El gruix de les donacions d'òvuls es realitza en clíniques privades que remuneren les donants amb compensacions que rondan dels sis-cents als mil euros. "La



gent em diu: quant et paguen? A mi no em treuen del forat nou-cents euros, ho faig perquè vull –assegura Susanna–; jo tinc trenta-cinc anys i no sé quan podré tenir els meus fills. La donant ofereix oportunitats a altres dones." No obstant això, la donació d'òvuls encara crea molta controvèrsia. La legislació vigent (Llei 14/2006) detalla que la cessió d'òvuls no tindrà mai caràcter lucratiu o comercial i que la compensació econòmica només ha de costejar les despeses de desplaçament i les molèsties causades. Vanessa afirma que la contraprestació "és adequada i cobreix i de molt la pèrdua de temps laboral i els desplaçaments". Tot i que el nombre de donants augmenta any darrere any, especialment des que l'any 1998 es va regular la possibilitat de la remuneració econòmica, la demanda encara és molt més elevada. "La donació no ha d'esdevenir mai un lucre –explica Elisabet Clua–. Cada ve-



gada hi ha més noies de fora de Barcelona que se sotmeten al tractament, per a elles, els desplaçaments i les dietes són un extra que la compensació econòmica ajuda a gestionar". Tot i que els centres intenten minimitzar els efectes i les molèsties a les donants per incentivar la donació, "la donant s'ha de des-

plaçar a la clínica per fer proves i entrevistes. Entenem que és un procés pesat. Però nosaltres som molt seriosos. Si una pacient vol repetir, ens assurem que sigui una decisió voluntària, que no comporti riscos ni es faci per motius esbiaixats. Mai no pressionarem per fer una donació", declara Elisabet Clua.

Dona jove i sana

Universitària entre divuit i trenta-cinc anys sense compromisos familiars amb un funcionament ovàric normal, sense malalties hereditàries conegudes, ni *piercings* ni tatuatges realitzats sis mesos abans de la donació. Aquest és el perfil més comú entre les donants, que també han de passar un control mèdic exhaustiu, ginecològic, analític i ecogràfic, així com una exploració psicològica i psiquiàtrica completa i, finalment, detallar la història mèdica personal i familiar, motiu pel qual no es permet la donació a dones adoptades. Un estudi en profunditat perquè el trànsit entre donant i receptora sigui el més adequat i perquè hi hagi semblances físiques o coincidències en el grup sanguini i l'RH per afavorir la compatibilitat.

Un registre pioner. El nou marc legal preveu crear un Registre Nacional de Centres i de Donants per evitar frauds en la donació. Les donants no poden generar més de sis fills per evitar problemes de consanguinitat i de lucre. Actualment és impossible esbrinar si una mateixa donant ha cedit els seus oòcits en altres centres o si ja ha acomplert els sis cicles de fecundació d'un embrió, inclosos els fills propis que hagi pogut concebre la donant. "Ara nosaltres hem de confiar en la paraula de les donants -assegura Elisabet Clua-, està clar que amb el registre tindrem un control molt més efectiu." Actualment, la Unió Europea aconsella als seus estats membre que creïn un centre d'informació integrat i nacional que respongui a aquestes característiques per obtenir un control millor.

Cristina Castillon